

ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Ι. ΖΕΠΟΥ *

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

κ. ΛΕΩΝΙΔΑ Θ. ΖΕΡΒΑ

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ὑποδέχεται σήμερον ἐπισήμως τὸ νέον αὐτῆς μέλος, τὸν καθηγητὴν κ. Π. Ζέπον, ἐκλεγέντα κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 5 Μαρτίου 1970.

Κύριε Συνάδελφε, ἐξ ὀνόματος τῆς Ἀκαδημίας ὑποδέχομαι καὶ χαιρετίζω ὑμᾶς εἰσερχόμενον σήμερον ἐπισήμως εἰς τὸν Οἶκον τοῦτον ὡς μέλος τῆς Τάξεως τῶν Ἠθικῶν καὶ τῶν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν. Ὡς νομικός, ἔχετε τὸ προνόμιον ὅτι τὸ ἔργον σας κρίνεται συνεχῶς ὑπὸ εὐρείας, ὑψηλῆς στάθμης ἐπιστημονικῆς κοινῆς γνώμης καὶ τοῦτο διότι, ἐκτὸς τῶν ἀκαδημαϊκῶν διδασκάλων, πληθῆς διακεκριμένων νομικῶν (δικασταί, δικηγόροι, νομοθέται) ἐρμηνεύουν καὶ διαμορφώνουν τὸ Δίκαιον συμβάλλοντες οὐσιωδῶς εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἐπιστήμης. Ἡ πλήρης δημοσιότης τῶν νομικῶν συζητήσεων εἰς τὰ δικαστήρια καὶ βουλευόμενα Σώματα, ὁ συνεχῆς αὐτὸς δημόσιος ἐπιστημονικὸς διάλογος, εἶναι ἴσως ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προωθεῖ τὴν νομικὴν κοινὴν γνώμην εἰς ἀνώτερα ἐπίπεδα ἐπιστημοσύνης καὶ ἀναδεικνύει τοὺς νομοδιδασκάλους. Οἱ διακεκριμένοι νομικοὶ κατέχουν ἤδη περίοπτον θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς ἔχει πρὸ πολλοῦ ἀνυψώσει ἡ νομικὴ ἐπιστημονικὴ κοινὴ γνώμη καὶ ἀπλῶς μόνον ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὸν Οἶκον τοῦτον. Εἷς ἐξ αὐτῶν, ὅπως ἀρμόδιοι ἀνέπτυξαν, εἴσθε Ὑμεῖς κ. συνάδελφε. Ἡμεῖς εἴμεθα εὐτυχεῖς διότι, τὴν χαρὰν ποὺ δοκιμάζομεν σήμερον διὰ τὴν ἐπίσημον εἴσοδόν σας εἰς τὸν Οἶκον τοῦτον, συμμερίζεται ἡ ἐπιστημονικὴ κοινὴ γνώμη τῆς χώρας.

Ἐγχειρίζων εἰς Ὑμᾶς τὴν περγαμνὴν ταύτην τῆς ἐκλογῆς σας ὡς τακτικοῦ μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, εὐχομαι ὅπως ἡ εἴσοδός σας εἰς τὸν Οἶκον τοῦτον ἀποτελέσῃ νέαν ἀφετηρίαν δράσεώς σας εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ Δικαίου.

Παρακαλῶ τὸν Ἀκαδημαϊκὸν κ. Τσάτσον ὅπως λάβῃ τὸν λόγον.

* Ἐκτακτὸς συνεδρία τῆς 27ης Νοεμβρίου 1970.

Π Ρ Ο Σ Φ Ω Ν Η Σ Ι Σ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΣΑΤΣΟΥ

Δεξιούται σήμερον επισήμως ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν μύστην ἐπιφανῆ τῆς νομικῆς ἐπιστήμης, τὸν καθηγητὴν Παναγιώτην Ζέπον.

Εἶναι κοινὴ ἡ χαρὰ ἐπὶ τῷ γεγονότι τούτῳ ἀπάντων τῶν νέων συναδέλφων σας, ἐξ οἰουδήποτε σημείου τοῦ πνευματικοῦ ὀρίζοντος καὶ ἂν προέρχωνται, ἀγαπητὲ καὶ παλαιᾷ φίλε. Ἰδιαίτερα ὅμως εἶναι ἡ χαρὰ ἡ ἰδική μου, ὅτι εἰς ἐμὲ ἔλαχε καὶ ἡ τιμὴ νὰ σᾶς προσφωνήσω καὶ νὰ σᾶς ὑποδεχθῶ ὑπὸ τὴν ὕψηλὴν αὐτὴν στέγην. Τὴν χαρὰν μου μειώνει μόνον τὸ γεγονὸς ὅτι, πιεζόμενος ἀπὸ τὴν κλεψύδραν καὶ ἴσως καὶ ἀπὸ τὴν παρουσίαν σας, θὰ εἴπω περὶ τοῦ ἔργου σας ὀλιγότερα ἀπὸ ὅσα θὰ ἠδυνάμην καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ εἴπω, ἵνα ἐπαξίως τὸ τιμήσω.

Γόνος νομικῆς οἰκογενείας, τέκνον πατρός, ἐξόχους προσενεγκόντος ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ βυζαντινοῦ ἰδία δικαίου, ἀδελφὸς ἐγκρίτου νομικοῦ, τοῦ ὁποῖου προῶρος ὁ θάνατος ἀνέκοψε τὴν λαμπρὰν σταδιοδρομίαν, ἀπὸ πολὺ νέος ἤρχισατε νὰ δρέπετε καὶ ὑμεῖς ἐπιστημονικὰς δάφνας. Δὲν εἴχατε συμπληρώσει τὸ 23^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας σας, ὅτε ἀνηγορεύθητε διδάκτωρ ὑπὸ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου μας, μὲ τὴν ἀκόμη σήμερον πολύτιμον διὰ τὴν πρᾶξιν διατριβὴν σας «Ἰδιοκτησία κατὰ ὀρόφους», ἣτις καὶ δύο ἔτη βραδύτερον ἐβραβεύθη μὲ τὸ *Ράλλειον Βραβεῖον* τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ἐξ ἀρχῆς ἦτο εὐρὺς ὁ ὀρίζων τῶν ἐπιστημονικῶν σας ἐνδιαφερόντων καὶ ἀπὸ πολὺ ἐνωρὶς ἤρχισατε νὰ πορεύεσθε συγχρόνως πρὸς περισσοτέρας κατευθύνσεις. Ἦδη εἰς ἡλικίαν 23 ἐτῶν ἤρχισατε τὴν μελέτην τῶν χειρογράφων κωδίκων τῶν Φαναριωτῶν ἡγεμόνων εἰς τὰς βιβλιοθήκας τοῦ Βουκουρεστίου, καθ' ὑπόδειξιν τοῦ ἀλγισμονήτου καθηγητοῦ μας Ἀνδρ. Ἀνδρεάδου.

Τὸ πλέον ὅμως χαρακτηριστικὸν διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν σας φυσιογνωμίαν περιστατικόν, εἶναι ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐξεπορθήσατε τὴν εἴσοδόν σας εἰς τὸ ἀριθμητικῶς λίαν περιορισμένον φροντιστήριον τοῦ *Martin Wolff*, ὅταν εἰκοσιπενταετῆς πλέον συνεχίζατε τὰς σπουδάς σας ἐν Βερολίνῳ. Διὰ νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὰς πιεστικὰς παρακλήσεις τοῦ ἀγνώστου Ἑλληνοφροίτητοῦ, ὁ *M. Wolff* σᾶς ἀνέθεσε τὴν ἐπεξεργασίαν θέματος, ἀπελπιστικῶς δυσχεροῦς, τὸ ὁποῖον θὰ σᾶς ἠνάγκαζεν, Ὑμᾶς τὸν ἐνοχλητικὸν νέον, νὰ παραιτηθῆτε τῆς σκέψεως νὰ μετᾶσχητε τοῦ φροντιστηρίου του. Ἐπρόκειτο περὶ τοῦ θέματος τῶν πολλαπλῶν ἐνεργειῶν ἢ περὶ τοῦ καθ' ὃ Ὑμᾶς ἀδυνάτου τῶν πολλαπλῶν ἐνεργειῶν ἐν τῷ ἀστικῷ δικαίῳ. Ἐκαλεῖσθε νὰ συζητήσετε τὴν περὶ τῆς δυνατότητος πολλαπλῶν

ἐνεργειῶν θεωρίαν τοῦ ἐπιφανοῦς νομομαθοῦς καὶ συνεργάτου τοῦ ἰδίου τοῦ *M. Wolff*, τοῦ καθηγητοῦ *Theodor Kipp*.

Δὲν ἠρκέσθητε νὰ ἀποδείξετε τὸ ἀπροσδιόνυσον τῆς θεωρίας τοῦ *Kipp* εἰς ἐπὶ μέρους τυπικὰς περιπτώσεις· δὲν ἠρκέσθητε νὰ ἐλέγξητε ἐξαντλητικῶς τὴν κυριωτέραν ἐπίμαχον περίπτωσιν, τὴν συρροὴν ἀκυρότητος καὶ ἀκυρωσίας, ἐφ' ὅσον ἄγουν εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Ἀφοῦ ἐξηντλήσατε τὰ ἐπὶ μέρους θέματα πολλαπλῶν ἐνεργειῶν, καθωρίσατε τὴν βασικὴν μέθοδον ἣτις δίδει ριζικὴν λύσιν εἰς τὸ ἐπίμαχον θέμα. Καὶ ἡ μέθοδος αὕτη, πρὸς μεγάλην ἔκτοτε ἱκανοποίησιν καὶ τοῦ ὀμιλοῦντος, εἶναι ἡ τελολογικὴ μέθοδος, τὴν ὁποίαν ἄλλωστε τόσον ἐν-τέχνως ἐξήρατε καὶ κατὰ τὸν ἐναρκτήριόν σας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον λόγον ὡς καὶ εἰς τὰς περὶ σχέσεως ἐνοχῆς καὶ παροχῆς ἀναπτύξεις εἰς τὸ Ἐνοχικόν σας.

Ἐκτοτε ἐδικαιώσατε τὰς εὐοίωνους προρρήσεις τῶν διδασκάλων σας. Ἐπλουτίσατε τὴν ἑλληνικὴν βιβλιογραφίαν μὲ σειρὰν ὀλόκληρον μελετῶν καὶ γνωμοδοτήσεων καὶ συγχρόνως διεκρίθητε καὶ ὡς ὑφηγητῆς καὶ ὡς καθηγητῆς διὰ τὴν φ ω τ ε ι ν ὀ τ η τ α τῆς προφορικῆς διδασκαλίας σας.

Ἐπερευκινήσατε, ἰδίως εἰς τὸ Ἐνοχικόν σας, ἐλάττωμα τὸ ὁποῖον βαρύνει πολλοὺς κατὰ τὰ ἄλλα διαπρεπεῖς συγγραφεῖς νομικῶν συγγραμμάτων, τὴν στεγνότητα, τὴν ἀκαμψίαν, τὴν τυπικότητα τοῦ ὕφους, καὶ ἐνεφυσήσατε εἰς τὰς ἀφηρημένας ἐννοίας καὶ εἰς τοὺς τύπους τῶν ἐννόμων σχέσεων τὴν ζωντάνιαν τῆς κοινωνικῆς πραγματικότητος. Ἀμέσως ὁ ἀναγνώστης σας βλέπει, πίσω ἀπὸ τὸ δίκτυον τῆς ἐννοιολογίας, τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ συνεργάζονται ἢ συγκρούονται, τὴν δραστηριότητά των, τὰς ὑστεροβουλίας καὶ παλιμβουλίας των, τὴν πολύτροπον πορείαν τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ὁμάδων πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ βιοτικοῦ των προορισμοῦ. Χάριν εἰς αὐτὴν τὴν θεώρησιν ἀνευρίσκουν οἱ μελετηταὶ σας ἐνκόλως τὴν βαθυτέραν δικαίωσιν τῶν θεσμῶν, καὶ τὴν ἠθικὴν των ἢ τὴν οἰκονομικὴν των ἀξίαν.

* * *

Τὴν ἰδέαν τοῦ δικαίου τὴν ἐγέννησαν οἱ θεοὶ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, ἀλλὰ τοὺς εἰς αὐτὴν δουλεύοντας συγκεκριμένους κανόνας, αὐτοὺς τοὺς ἐγέννησεν ἡ πραγματικότης εἰς τὸν ἀδιάκοπον ἀγῶνά της νὰ πλησιάσῃ τὴν ἰδέαν τοῦ δικαίου. Ἀπὸ τὴν πραγματικότητα ἀναχωροῦντες θὰ τοὺς καταστήσωμεν βίωμά μας. Ὄταν ὁ *Stammler* ὑπεστήριζεν ὅτι τὸ δίκαιον εἶναι ἡ μορφή καὶ ἡ οἰκονομία, δηλαδὴ ἡ ὅλη πραγματικὴ κοινωνικὴ ζωὴ, ἡ ὕλη, καὶ ὅτι ἡ μορφή προηγεῖται τῆς ὕλης, δὲν ὑπεστήριζεν ὅτι τὸ δίκαιον εἶναι τὸ χρονικῶς πρότερον ἐναντι

της οικονομίας, δῆθεν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν μαρξιστικὴν φιλοσοφίαν, ἀλλὰ ὅτι ἡ μορφή τοῦ δικαίου εἶναι τὸ λογικῶς πρότερον καὶ περὶ αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία.

Εἰς αὐτὰ τὰ «λογικῶς» πρότερα καταλήγουν καὶ αἱ ἀναπτύξεις σας. Καὶ ὅταν πλέον φθάσῃ ὁ ἀναγνώστης σας εἰς τὴν κατάληξιν αὐτὴν ἀντιλαμβάνεται τὴν κοινωνικὴν των ἀναγκαιότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν λογικὴν των σχέσιν πρὸς τὴν ἰδέαν, τὴν λογικότητά των.

Ἄλλὰ καὶ διὰ τὴν λογικότητα αὐτὴν ἐπιτραπήτω μοι νὰ εἶπω ἐλάχιστα τινά. Εἶναι χαρακτηριστικὸν διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν σας τοποθέτησιν ὅτι ἐπελέξατε πρὸς ἐπεξεργασίαν, ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ ἀστικοῦ, τὸ ἐνοχικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ πλησιέστερον πρὸς τὴν καθαρὰν λογικὴν καί, δι' αὐτό, τὸ ἔχον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οἰκογενειακόν, τὸ κληρονομικόν ἢ τὸ ἐμπράγματον, τὴν μεγαλυτέραν παγκοσμιότητα. Μαζὶ μὲ τὰς Γενικὰς Ἀρχάς, εἶναι τὸ περισσότερον ἀπηλλαγμένον, ἄς εἴπωμεν, ἀπὸ τὸ τυχαῖον, τὸ ὁποῖον σχηματίζουν τοπικαὶ κοινωνικαὶ συνθήκαι, φυλετικαὶ παραδόσεις, θρησκευτικαὶ διαφοραί. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, εἴχατε τὴν εὐκαιρίαν νὰ συλλάβετε τὴν κοινωνικὴν ὕλην εἰς τὴν σφαιρὰν ἐκείνην, τὴν ἐν ἑαυτῇ ἔχουσαν τὴν μείζονα δυνατὴν δόσιν λογικότητος καὶ ἐπομένως καὶ τὴν μείζονα δυνατότητα καθαρῶς ἐπιστημονικῆς ἐπεξεργασίας. Εἰς τὸ πλαισίον ἄλλοτε τοῦ Ἐνοχικοῦ, σᾶς ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ ἀναπτύξετε ἰδίαν περὶ ἐνοχῆς θεωρίαν ὡς μορφῆς, ὡς πλέγματος δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων, ἣτις καὶ ἔτυχε γενικωτέρας ἀναγνωρίσεως, πηγὴν δὲ πρῶτην ἔχει ἐννοίας ἀριστοτελικῆς. Ἐπεξεργάσθητε οὕτω τὸ δίκαιον εἰς χῶρον, ὅπου εἶναι ὅσον ἔνεστι ὀλιγώτερον τεχνικὴ καὶ ὅσον ἔνεστι περισσότερον ἐπιστήμη.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι μόνον ἡ ἐπίδοσίς σας εἰς εἰδικὰ ἀμφιδοξούμενα θέματα, εἶναι ἡ ὅλη σας προσφορὰ εἰς τὴν καλλιτέραν ἐρμηνείαν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ Ἀστικοῦ ἡμῶν Κώδικος, τὴν ὁποίαν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπισημάνω.

Ὁ χρόνος δὲν μοῦ ἐπιτρέπει οὔτε κἂν τοὺς τίτλους νὰ ἀναφέρω τῶν ἄλλων μελετῶν καὶ ἄρθρων σας, τῶν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀναφερομένων εἰς ὄριακὰ καὶ δυσχερῆ προβλήματα τοῦ ἰσχύοντος ἀστικοῦ δικαίου. Οἱ σημερινοὶ συνάδελφοί σας εἴχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀκούσουν περὶ αὐτῶν τοὺς προσήκοντας ἐπαίνους, κατὰ τὴν μακρὰν διαδικασίαν τῆς ἐκλογῆς σας.

Διὰ τῆς ὅλης αὐτῆς συγγραφικῆς ἐργασίας ἐπηρεάσατε τὴν νομολογίαν μας ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος· διὰ δὲ τῆς πολυετοῦς διδασκαλίας σας ἠσκήσατε τὴν εὐεργετικὴν ἐπιρροήν σας ἐπὶ τῶν νέων γενεῶν τοῦ νομικοῦ μας κόσμου. Εἰς τὸ δόγμα εἶναι ἀφιερωμένα τὰ περισσότερα συγγράμματά σας, εἰς τὸ δόγμα ἦτο ἀφιερωμένη καὶ ἡ ἀπὸ τῆς πανεπιστημιακῆς ἔδρας διδασκαλία σας,

διδασκαλία ἢ ὁποία δὲν περιορίσθη εἰς τὰ ἑλληνικὰ Πανεπιστήμια, διότι συχνά-κις ἐκλήθητε νὰ διδάξετε καὶ εἰς μεγάλα Πανεπιστήμια τῆς ἀλλοδαπῆς, ἐπ' ἑσχάτων δὲ ἀκόμη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ *Cornel* τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν. Ἄξιζει ἐδῶ νὰ σημειωθῇ, ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ *Freiburg*, τιμῶν τοῦτο τὸ συγγραφικὸν καὶ διδακτικόν σας ἔργον, σᾶς ἀπένειμε τὸν τίτλον τοῦ *honoris causa* διδάκτορος.

Ἄλλὰ τώρα ὁπότε καὶ ὑμεῖς εὐρίσκεσθε ὑπὸ τὴν στέγην, ἢ ὁποία ἐνώνει ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὄλας τὰς σκοπιὰς τῆς γνώσεως καὶ τῆς νοήσεως γενικώτερον, ἔχω χρέος νὰ τονίσω καὶ τὰς ἐπιδόσεις σας εἰς τὸν χῶρον τῆς ἱστορίας τοῦ δικαίου. Πῶς νὰ μὴ ἀναφέρω τὴν ἔκδοσιν τοῦ Νομικοῦ Συνταγματικοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου καὶ τοῦ Μιχαῆλ Φωτεινοπούλου, τὸ Νομικὸν Πρῶχειρον, παραλλήλως πρὸς τὰς μικροτέρας ἐπὶ τοῦ βυζαντινοῦ καὶ μεταβυζαντινοῦ δικαίου διατριβὰς σας.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τονίσω πόσον συμβάλλει εἰς τὴν πληρεστέραν μελέτην τοῦ δόγματος, ἀλλὰ καὶ πόσον βοηθεῖ τὴν ἀκαδημαϊκὴν διδασκαλίαν ἢ ἱστορία τῶν θεσμῶν, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον ἢ πολιτικὴ ἱστορία τῶν πολιτειῶν, τῶν ὁποίων τὸ δίκαιον ἐρευνᾶται.

Δὲν ἐσταματήσατε ὅμως εἰς τὴν ἱστορίαν. Διηρῦνατε ἀκόμη περισσότερον τοὺς ὀρίζοντας τῶν μελετῶν σας, ἐπιδοθέντες εἰς τὴν φιλοσοφικὴν καὶ κοινωνιολογικὴν θεώρησιν τῶν θεσμῶν καὶ ἐπὶ πλέον εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς μεθοδολογίας τῆς νομικῆς ἐπιστήμης.

Δὲν νομίζω ὅτι ὑπεριμῶ τὴν σημασίαν αὐτῆς τῆς ἐπιδόσεώς σας, ἐκ τοῦ λόγου ὅτι ὁ κλάδος αὐτὸς ὑπῆρξε τὸ ἐπίκεντρον καὶ τῶν ἰδικῶν μου ἀσχολιῶν. Εἰς τὰς ἐποχάς, ὅπου συντελοῦνται μεγάλα κοινωνικὰ ἀναμοχλεύσεις καὶ ὅπου βασικοὶ τῆς συντάξεως τῶν κοινωνιῶν καὶ τῶν πολιτειῶν κανόνες τίθενται ὑπὸ ἀμφισβήτησιν, μὲ ἀνησυχητικῶς δὲ ταχὺν ρυθμὸν ἐξελλίσσονται οἱ τρόποι τοῦ ζῆν καὶ οἱ τρόποι τοῦ σκέπτεσθαι, εἶναι δυσχερὴς ἢ οὐσιαστικὴ μελέτη τῶν θεσμῶν καὶ ἡ ἔνταξις αὐτῶν εἰς τὸν συνεχῆ ροὴν τῆς πραγματικότητος, ἄνευ ἀναγωγῆς αὐτῶν εἰς σταθερὰ κριτήρια καὶ εἰς ἀνωτάτας ἀξίας.

Ἐθέσατε, οὕτω, κατὰ τρόπον περίτεχνον τὸν φιλοσοφικὸν θησαυρὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς νομικῆς ἐπιστήμης καὶ ἐφθάσατε δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου εἰς τὴν ἀρτίωσιν τοῦ νομικοῦ σας στοχασμοῦ καὶ εἰς τὴν τελείωσιν τῆς ἐπιστημονικῆς σας προσωπικότητος.

Ἀνηγάγετε, ἀγαπητὲ συνάδελφε, τὴν ἐπιστημονικὴν σας ἔρευναν μέχρι τοῦ ἀπωτάτου ἐκείνου ὀρίου, ὅπου αὐτῇ, φθάνουσα εἰς τὰς πηγὰς τῶν προβλημάτων, ὑπερβαίνει τὴν εἰδικότητά της καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν χῶρον ὅπου αἱ εἰδικότητες

πολλῶν συγγενῶν ἐπιστημῶν συναντῶνται καὶ ὁμιλοῦν μίαν κοινὴν πλέον γλῶσσαν, καταλήγουσαι εἰς θεμελιώδεις καὶ γενικῆς ἰσχύος διαλογισμούς.

Καὶ τοῦτο κατ' ἐξοχὴν ἀρμόζει εἰς τοὺς δικαίως διεκδικουῦντας θέσιν εἰς τὸ πνευματικὸν τοῦτο ἴδρυμα, ὅπερ, καὶ νόμῳ καὶ φύσει, κεῖται ἐκεῖ ὅπου ὅλαι αἱ εἰδικαὶ ἐπιστήμαι συγκεράννυνται ἐπὶ τὸ αὐτό, θεραπεύουσαι, ἀπὸ μιᾶς ὠρισμένης ἐκάστοτε σκοπιᾶς, κοινὰ προβλήματα τῶν ἐπιστημῶν, κοινὰς ἐπιδιώξεις τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν ἡ ἔξαρσις μέχρι τοῦ ἐπικοινωνοῦντος αὐτοῦ τόπου δὲν ἦτο τὸ ἔσχατον τέρας πάσης ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, ἐὰν δὲν συνίστα χρέος καὶ ἀνάγκη, ἵνα ὅλα τὰ ἐπιστημονικὰ ρεύματα ἐκβάλουν εἰς μίαν ἐνιαίαν κοίτην, τότε τὸ ἴδρυμα τοῦτο, δὲν θὰ ἀπετέλει τὴν φλογερὰν ἐστίαν, ὅπου πρέπει νὰ συγκεντρῶται ὁ θεωρητικὸς λόγος εἰς τὴν καθολικότητά του, ἀλλὰ ἕνα ἀπλοῦν τόπον διὰ τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τυχαίαν συνάντησιν ἀσυγγενῶν στοιχείων.

Καὶ ὅχι μόνον κοινὸς χῶρος ὄλων τῶν ἐπιστημῶν, ἀλλὰ καὶ τόπος ὅπου προσεγγίζουσι ἐπιστήμη καὶ τέχνη καὶ θρησκεία εἶναι ἡ Ἀκαδημία, ἔμπρακτος ἐπιβεβαίωσις καὶ προσεπικύρωσις τῆς ἀδιασπᾶστου ἐνότητος τοῦ πνεύματος.

Ἵμεῖς καὶ ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἱστορίας καὶ ἀπὸ τὴν λεωφόρον τῆς θεωρίας τοῦ δικαίου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν πετρῶδη ἀνήφορον τῆς πράξεως ἐφθάσατε εἰς τὸν ἐπικοινωνοῦντος αὐτὸν τόπον καὶ οὕτω ἀνταποκρίνεσθε πλήρως εἰς τὴν νέαν ἀκαδημαϊκὴν σας ἀποστολήν, τὴν ὅποιαν πεποιθήσαμεν πάντες ὅτι θέλετε ἐκπληρώσει κατὰ τρόπον ἄξιον τῆς προῖστορίας Σας.

* * *

Εἶναι σπάνια εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου αἱ εὐκαιρίαι δημοσίᾳ νὰ ἐκθέτῃ τὰ ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα ἐνὸς ἐν τέχνῃ καὶ ἐν πνεύματι ἀγαπητοῦ συναδέλφου, καὶ νὰ ἐξαίρη τὴν σημασίαν αὐτῶν διὰ τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν διεθνή ἐπιστήμην, συνάμα δὲ νὰ σκιαγραφῇ τὴν πορείαν ἀνδρὸς ἐπὶ μακρὸν ἐν ἀρετῇ μοχθήσαντος. Εἶναι σπάνια τὰ εὐχάριστα αὐτὰ καθήκοντα καὶ ὑπόκειται τις εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ παρατείνῃ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκτελέσεώς των.

Ἄλλὰ ὀφείλω νὰ εἶμαι σύντομος διότι ἡ σημερινὴ χαρμόσυνος συνεδρία ἀνήκει εἰς Ἵμᾶς, ἀγαπητὲ συναδέλφε.

Τὸ βῆμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἀνέλθετε εἶναι τὸ τελευταῖον τῆς ἱεραρχικῆς κλίμακος.

Κατεχόμεθα ὅλοι ἀπὸ τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ τὸ λαμπρύνετε, ὅπως ἐλαμπρύνετε καὶ τὴν Πανεπιστημιακὴν ἔδραν.

Καλῶς νὰ ὀρίσετε.